

HUMANITY IN ACTION

POLSKA

Scenariusz zajęć nr 3: Język i Sojusznictwo

do książki

„O osobach z niepełnosprawnościami”

Grupa: 8-20 osób, uczniowie i uczennice klas VII i VIII oraz I i II klas szkół ponadpodstawowych

Czas trwania: 90 minut

Cel główny:

- uświadomienie młodym ludziom, że mimo iż często o tym nie zdają sobie z tego sprawy, osoby z niepełnosprawnościami (dalej OzN) są obecne w ich najbliższym otoczeniu i są ważnymi członkami/członkiniami społeczności,
- uświadomienie młodym ludziom, że iż o tym nie wiedzą OzN są obecne w ich najbliższym otoczeniu oraz że ich wiedza na ich temat i ich sytuacji jest stosunkowo powierzchowna,
- poszerzenie wiedzy uczestników/czek na temat OzN wybierając kwestie szczególnie interesujące młodych ludzi i podjęte w atrakcyjny dla nich sposób,
- zainspirowanie młodych ludzi do aktywizmu społecznego „na rzecz” i „z” OzN.

Cele szczegółowe:

Osoba uczestnicząca w zajęciach:

Wie:

- kim mogą być OzN, jak/ie stereotypy i uprzedzenia oraz mowa nienawiści mogą wpływać na ich relacje z OzN,
- z jakimi wyzwaniem mierzą się OzN w teorii i praktyce,
- jakie działania sojusznicze może podjąć na rzecz OzN.

Potrafi:

- wyszukać informacje na temat OzN i wykorzystać zdobytą wiedzę,
- opisywać zdjęcia na mediach społecznościowych, aby umożliwić osobom z niepełnosprawnością wzroku odczytanie zdjęć,
- współpracować w grupie,
- myśleć krytycznie, kreatywnie i strategicznie.

Rozumie:

- jak język, stereotypy i uprzedzenia wpływają na myślenie o OzN i relacje z osobami bez niepełnosprawności.

Metody i sposoby realizacji celów:

- uczenie się w działaniu - praca w grupach, prezentacja wyników pracy grup,
- uczenie się przez działanie.

Forma pracy:

Grupowa

Przebieg i opis zajęć:

1. Powitanie uczniów i uczennic, przedstawienie tematu i przebiegu zajęć, które będą się składały z pracy w grupach nad zadaniami z karty pracy oraz prezentacji opisów zdjęć na forum grupy.
2. Osoba prowadząca prosi o przedstawienie się wszystkich uczestników/uczestniczek zajęć i o podzielenie się tytułem swojego ulubionego filmu, serialu lub książki. Ważne, by osoby uczestniczące mogły się trochę lepiej poznać. Jeśli jest taka możliwość, to uczniowie/uczennice mogą podpisać się na naklejkach oraz przyklejają je w widocznym miejscu, dzięki czemu będą mniej anonimowi dla osoby prowadzącej.
3. Następnie osoba prowadząca dzieli uczestników/czki na mniejsze 3-4 osobowe grupy według dowolnej metody (np. poprzez odliczanie czy rozdanie żetonów czy innych przedmiotów, z których każdy ma inny kolor lub kształt). Każdy rodzaj tworzy jedną grupę. Prosimy uczennice i uczniów, aby usiedli w grupach oraz wybrali liderkę bądź lidera grupy.
4. Przedstawienie zasad dalszej pracy powinno nastąpić już po utworzeniu grup i zajęciu przez nie miejsc przy oddzielnych stolikach. Każda z grup dostaje kartę pracy oraz egzemplarz książki (jeśli dana biblioteka dysponuje większą ilością, to każdy uczestnik/czka może pracować ze swoim egzemplarzem). Kartę pracy grupa podpisuje nazwą wybranego żetonu.
5. Jeśli to możliwe, to warto, by osoba prowadząca zaprosiła na te zajęcia osobę z niepełnosprawnością, która aktywnie działa na rzecz OzN, by ta opowiedziała o najważniejszych kwestiach w jego/jej pracy i działalności na poziomie dostosowanym do możliwości uczniów/uczennic.
6. Następnie osoba prowadząca zleca grupom wykonanie kart pracy w ciągu zadanego czasu.
7. Po wykonaniu kart pracy przez wszystkie grupy osoba prowadząca zaprasza grupy do przedstawienia wyników swojej pracy, czyli do zaprezentowania opisów ich zdjęć, które umożliwiają osobom z niepełnosprawnością wzroku czytanie mediów społecznościowych. Bardzo ważne jest, by młodzi ludzie zrozumieli, że dzięki tej odrobinie dodatkowej pracy mogą przyczynić się do tego, by Internet stał się bardziej dostępny dla wszystkich.
8. Na zakończenie odbywa się dyskusja w grupie nad zajęciami w ramach której uczniowie/uczennice mają możliwość podzielenia się spostrzeżeniami i wnioskami. Jeśli grupa jest mniej aktywna, to najlepiej podsumowywać ćwiczenie stolikami/grupami zadając pytanie jakie są ich refleksje po ćwiczeniu oraz czego się nauczyli. Można też zapytać o to całą grupę, jednak trzeba się liczyć z ograniczeniami czasowymi i oporami niektórych przed zabraniem głosu na forum całej grupy.
9. Na zakończenie zalecamy rozdanie krótkich ankiet ewaluacyjnych z prośbą o podzielenie się uwagami, podziękowanie za udział i pokazanie uczniom/uczennicom

gdzie mogą rozwijać swoją wiedzę na temat OzN lub jak mogą działać w ich społeczności lokalnej.

Potrzebne materiały:

- Wydrukowane karty pracy dla każdej z grup, wzór ankiety ewaluacyjnej,
- Własne telefony najlepiej z dostępem do sieci (minimalnie 1 na grupę),
- Książki „O osobach z niepełnosprawnościami”,
- Żetony.

KARTA PRACY – JĘZYK I SPOJUSZNICTWO

1. Zerknijcie na te znaki i pomyślcie przez chwilę w ciszy, co one oznaczają. Jakie one wywołują u Ciebie skojarzenia? Czy dostrzegasz w nich coś problematycznego albo inspirującego?

(czas realizacji do 10 minut)

Zapiszcie swoje skojarzenia pod każdym ze znaków.

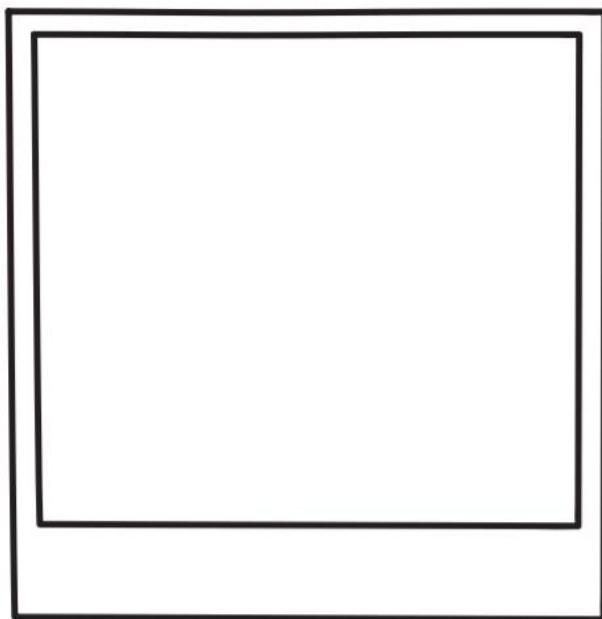
.....
.....
.....
.....

2. Następnie zastanówcie się w grupie, czy ktoś z Was zna osobiście choćby 1 osobę z niepełnosprawnościami.

Jeśli ktoś z Was zna taką osobę, to porozmawiajcie o tym, czy te skojarzenia, które poprzednio napisaliście rzeczywiście mają coś wspólnego z tą osobą. Jeśli nikt z Was nie zna osoby z niepełnosprawnością, to pomyślcie o jakiejś osobie publicznej z niepełnosprawnością. Porozmawiajcie w grupie na następujący temat:

Czy Wasze skojarzenia z poprzedniego zadania mają coś wspólnego z tą osobą z niepełnosprawnością, którą osobiście znacie? Tak? Nie? Dlaczego? Jak w praktyce wygląda jej życie? Po tej dyskusji postarajcie się przedstawić osobę z niepełnosprawnością w sposób który uwzględnia te aspekty o których rozmawialiście.

(czas realizacji do 15 minut)

JAK WIDZISZ, ISTNIEJE BARDZO WIELE RODZAJÓW NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI. WRÓĆ DO SWOJEGO RYSUNKU ZE STRONY 4. CZY PRZEDSTAWIA ON TĘ RÓŻNORODNOŚĆ? CZY MOŻE RACZEJ „TYPOWE” MYŚLENIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI: OSOBA NA WÓZKU, OSOBA NIEWIDOMA, DZIECKO Z WIDOCZNYM DEFEKTEM CIAŁA? CZY NA TWOIM RYSUNKU OSOBA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ JEST SAMODZIELNA I WYGLĄDA NA TO, ŻE MA JAKĄŚ PASJĘ LUB ZAWÓD?

Większość rysunków będzie niestety przedstawiała obraz typowy. Nie martw się, jeśli tak jest również i w Twoim przypadku. To media i nasza kultura, które są pełne dyskryminacji, powodują, że zazwyczaj nawet nie myślimy o tym, jak żyją osoby z niepełnosprawnością. Narysuj powyżej bardziej rzeczywisty obraz osoby z niepełnosprawnością. Zastanów się, jakie ma pasje? Jak spędza wolny czas? Jakie ma plany na życie? Kim są jej przyjaciele i przyjaciółki?

3. Często widzicie lub słyszycie określenia „idiota/ka”, „kretyn/ka”, „debil/ka”, „imbecyl”, „nienormalny/a”, „wariat/ka”, „kaleka” itp. Zastanawiałeś/aś się do jakiego typu niepełnosprawności najczęściej się odnoszą? Czy chciałbyś/abyś, żeby ktoś tak powiedział o Tobie, Twoich rodzicach lub rodzeństwie albo przyjaciółach?

Zerknijcie na następujące strony w książce i przeczytajcie, jak te przykłady odbierają osoby z niepełnosprawnościami.

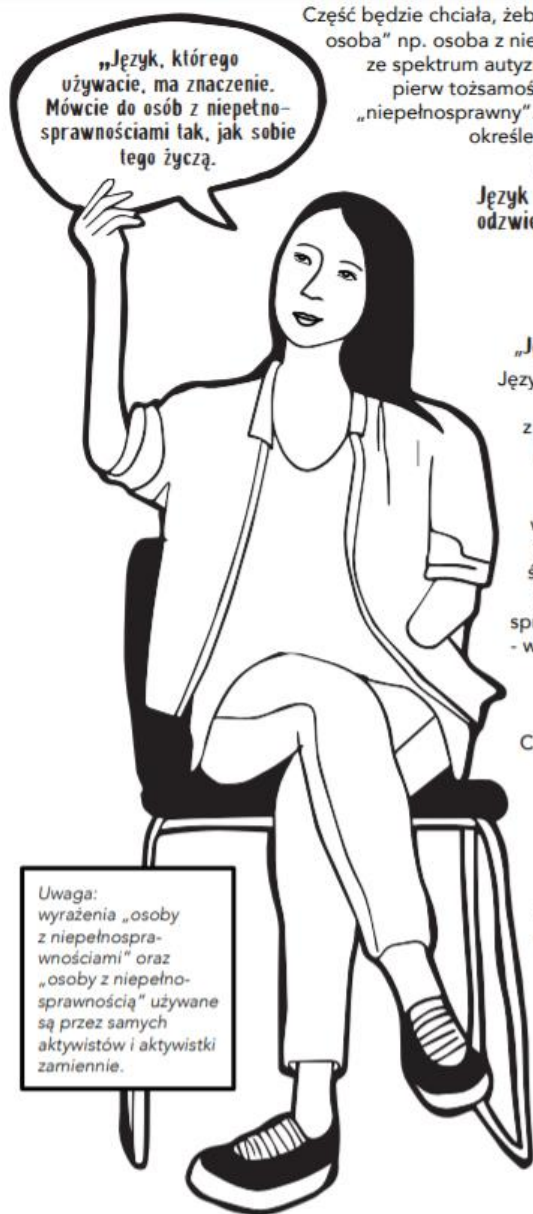
**NIESTETY, NASZ JĘZYK JEST PEŁEN SŁÓW, WYRAŻEŃ I FRAZ
DYSKRYMINUJĄCYCH ZE WZGLĘDU NA NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.**

NA PRZYKŁAD:

CZEGO GŁUCHY NIE DOSŁYSZY, TO ZMYŚLI.

CO ŚLEPEMU PO OCZACH.

ROZMAWIAĆ JAK ZE ŚLEPYM O KOLORACH.

„Język, którego używacie, ma znaczenie. Mówcie do osób z niepełnościami tak, jak sobie tego życzą.”

Uwaga: wyrażenia „osoby z niepełnościami” oraz „osoby z niepełnością” używane są przez samych aktywistów i aktywistki zamiennie.

Część będzie chciała, żeby mówić w formie „najpierw osoba” np. osoba z niepełnościami, osoba ze spektrum autyzmu, a część woli formę „najpierw tożsamość” np. „autystyczna osoba”, „niepełnosprawny”. Nie używajcie oceniających określeń typu „niskofunkcjonujący” czy „wysokofunkcjonujący”.

Język wpływa na ludzi, nie tylko odzwierciedla rzeczywistość, ale również ją modeluje”.

Ewa Furgał, aktywistka,
kobieta w spektrum autyzmu

„Język kształtuje rzeczywistość.

Język, jakim mówisz o niepełności i osobach z niepełnościami, ma bardzo duże przełożenie na to, jak je postrzegasz i jak robią to inni, a przez to wpływa na traktowanie osób z różnymi niepełnościami. Opacznie użyty może krzywdzić osoby z niepełnością, a trafnie dobrany - wzmocnić je. Unikaj określeń, które budzą w Tobie negatywne uczucia, których nie chciałbyś, by użyto wobec Ciebie lub Twoich bliskich np. „inwalidka”, „kaleka”, „upośledzony”, „sprawny inaczej”, „ułomna”. Staraj się w swoim języku stawiać na to, co wzmacnia drugą osobę. Zachęcam do używania określenia „osoba z niepełnością”, bo to pozwala zobaczyć najpierw człowieka, nie definiować go od razu przez pryzmat sprawności. Dzięki temu można być osobą z psem, z dobrą pracą, z planami na życie i... też z niepełnością.”

Katarzyna Bierzanowska,
aktywistka

Czy tego się mniej więcej spodziewaliście? Czy jest coś, co Was szczególnie zaskoczyło?

(czas realizacji: do 15 minut)

4. Zastanawiałeś/aś się, co Ty możesz konkretnie zrobić w tej sprawie? Możliwości jest wiele...☺ Zacznijmy od mediów społecznościowych! Czy wiesz jak osoby z niepełnością wzroku korzystają z FB lub Instagrama albo jak czytają strony internetowe? Zerknijcie na tę stronę książki:

Zdjęcia na stronach internetowych często mają tzw. **alt-opis**, czyli opis, który pojawia się, jeśli najedziesz kursorem na zdjęcie. Jeśli jednak jesteś osobą z niepełnosprawnością, korzystasz z urządzenia zwanego czytnikiem, który napotykając zdjęcia, czyta właśnie te opisy.

Jeśli chodzi o Facebook i Instagram, warto jest dodawać opisy do zdjęć tak, by również osoby z niepełnosprawnością wzroku mogły je zobaczyć. To wcale nie jest trudne, zobacz poniżej:

A teraz do dzieła! Wejźdź na swojego FB lub Instagrama i wybierz dowolne zdjęcie. W grupie zdecydujecie, nad czym zdjęciem chcecie wspólnie pracować. Opiszcie to, co się dzieje na pierwszym planie, potem na drugim oraz przedstawcie tło. Następnie opiszcie emocje – mimikę i gesty osób znajdujących się na obrazku, uwzględnijcie też wszystkie napisy, jeśli znajdują się na zdjęciu. Starajcie się nie narzucać swojej interpretacji w opisie.

Zastanówcie się, co jeszcze moglibyście zrobić na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Waszym miejscu zamieszkania . Niech każdy z Was poda po 2 przykłady.

.....

.....

.....

.....

Czas na prezentację rezultatów pracy Waszej grupy!

Dzięki wielkie!!!

PS. Jeśli szukacie inspiracji, to polecamy Ci garść pomysłów. Pamiętajcie to są tylko przykłady i Wy także możecie wpaść na nowe fajne pomysły:

JAK BYĆ SOJUSZNIKIEM/SOJUSZNICZKĄ?

JEŚLI JESTEŚ OSOBĄ PEŁNOSPRAWNĄ, ZASTANÓW SIĘ, JAK MOŻESZ BYĆ LEPSZYM SOJUSZNIKIEM/CZKĄ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI. MAŁA LISTA DO ODHACZENIA, TYLKO NA ROZGRZEWKĘ:

Czy wiesz, kiedy i w jaki sposób zaoferować pomoc osobom z niepełnosprawnościami?

Czy potrafisz wymienić trzech aktorów lub aktorki z niepełnosprawnościami? (Dodatkowe punkty: oprócz Petera Dinklage'a)

Czy oponujesz przeciwko wydarzeniom, które odbywają się w miejscach niedostępnych na przykład dla osób poruszających się na wózku?

Czy wiesz, czym dokładnie jest autyzm, schizofrenia i choroba dwubiegunowa, i jak bardzo różni się ich obraz w mass mediach od rzeczywistości?

Czy opisujesz zdjęcia na Facebooku i Instagramie tak, by korzystające z czytników osoby niedowidzące i niewidome mogły nadal uczestniczyć w kulturze mediów społecznościowych?

Czy sprzeciwiasz się, jeśli ktoś się śmieje z osób z niepełnosprawnościami?

Czy uważasz jakąkolwiek osobę z niepełnosprawnością za „dzielną” lub „inspirującą”? Czy w takiej opinii skupiasz się na tym, że ma niepełnosprawność, czy na tym, że dokonała czegoś niezwykłego?

Czy mówisz „osoba z niepełnosprawnością” zamiast „inwalida” czy „kaleka”?

Czy wiesz, dlaczego określenia takie jak „kaleka”, „inwalida” czy „upośledzony” są stygmatyzujące?

Czy potrafisz powiedzieć „cześć” w języku migowym?

Czy podświadomie zakładasz, że osoba z niepełnosprawnością ma gorsze umiejętności językowe, słabszą pamięć, nie ma poczucia humoru, nie może być mamą/tatą, nie może pracować zawodowo czy grać w gry zespołowe? Nie musisz tego wiedzieć od razu. Czasem nawet dobrze jest uświadomić sobie, czego nie wiesz i konsekwentnie się dowiadywać. Pamiętaj, że to również Ty budujesz lepszy, bardziej akceptujący i włączający świat. Bądź skuteczną/dobrą osobą sojusznikiem!

- zrób zin - własną gazetę! Zbierz kilka osób i stwórzcie rysunki, teksty, kolaże, komiksy o osobach z niepełnosprawnościami, z ich udziałem lub tłumaczące, jak być dobrymi sojusznikami i sojuszniczkami;
- protestuj, gdy widzisz nienawiść: zgłaszaj ableizm, komentarze na Facebooku, zamazuj napisy na murach, zaklej nienawiść wlepią;
- zorganizuj Żywą Bibliotekę - jest to projekt, w ramach którego można porozmawiać z „Żywą Książką” - osobą doświadczającą stereotypów, dyskryminacji czy wykluczenia i poznać jej przeżycia i przemyślenia;
- jeśli w Twojej miejscowości zbliża się jakieś ciekawe wydarzenie, upewnij się, że organizatorzy mają na uwadze, by impreza była dostępna dla osób z niepełnosprawnością;
- tłumacz z języków obcych artykuły na Wikipedii poświęcone osobom z niepełnosprawnością! Im więcej nas jest w Wikipedii, tym łatwiej jest przeciwdziałać stereotypom!
- opisuuj zdjęcia w mediach społecznościowych, lajkuj i udostępniaj wpisy organizacji osób z niepełnosprawnościami i działających na ich rzecz;
- świętuj 3 grudnia Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych lub/ i upamiętnij 27 stycznia Dzień Pamięci Ofiar Holokaustu, np. organizując spotkanie w szkole czy warsztaty reagowania na przemoc. Pokaż, że kwestie niepełnosprawności nie są Ci obojętne;
- Reaguj na mowę nienawiści!